

## Täysistunto

**Torstai 11.2.2021 klo 16.00—22.01**

### **8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, eräiden työeläkelakien ja Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 213/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 45/2020 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 45/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Sarkkinen.

*Keskustelu*

18.55 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Kansalaisaktiivisuudella on merkitystä. Vakuutuslääkärijärjestelmää koskeviin lakimuutoksiin on tällä vaalikaudella ryhdytty viime vaalikaudella eduskunnassa käsitellyn kansalaisaloitteen ja siitä laaditun sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön pohjalta. Lakimuutoksen tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmää kohtaan. Muutoksilla pyritään parantamaan vakuutus päätösten laatua ja lisäämään käsittelyprosessin avoimuutta, joutuisuutta ja tunnettavuutta. Jo aiemmin tällä hallituskaudella lakia muutettiin lääketieteellisten lausuntojen osalta.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijalääkärin tehtävänä on tehdä potilasasiakirjojen merkintöjen perusteella lääketieteellinen arvio siitä, täyttyvätkö hakijan hakeman etuuden myöntämiseksi laissa säädetty edellytykset. Tällöin hänen on otettava huomioon hakijan terveydentilan lisäksi myös muut lainsäädännössä etuuden myöntämiseksi asetetut vaatimukset. Lisäksi asiantuntijalääkärin tehtävänä on suhteuttaa hakijan tilannetta muiden vastaavien etuushakijoiden tilanteeseen ja muutoksenhakuelinten noudattamaan laintulkintakäytäntöön. Päätös etuuden tai korvauksen myöntämisestä ei siis perustu vain yksittäisen lääkärin tai korvauskäsittelijän päätökseen vaan vakuutuslaitoksen päätökseen, jonka taas pitäisi perustua lainsäädäntöön. Koska vakuutuslääkärin rooli on kuitenkin tärkeä, on tärkeää, että vakuutuslaitoksen päätöksessä perustellaan selkeästi, miksi ratkaisuun on päädytty.

Lakiesityksen mukaan kannanottoon on selkeästi merkittävä ne ratkaistavaa etuutta koskevan lain kriteerien mukaiset seikat, joihin lääketieteellinen arviointi keskeisiltä osin perustuu. Lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa mietinnössään, että vakuutuslaitoksen päätöksen liitteeksi olisi hyvä lisätä asiantuntijalääkärin tekemä vakuutuslääketieteellinen arvio.

Lakimuutoksen jälkeen asiantuntijalääkärin tulee vahvistaa kannanottonsa sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja omantuntoni kautta”. Osa lausunnonantajista vastusti tätä uutta vahvistuslausumaa valiokuntakäsittelyssä. Valiokunta kuitenkin to-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp

teaa, että lausuman tarkoituksena on selvittää asiantuntijalääkärin roolia suhteessa hoitavaan lääkäriin ja hälventää vakuutuslääkärijärjestelmään kohdistuvaa epäluottamusta. Tästä syystä sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mietinnössä tärkeänä, että vahvistuslausuma eroaa hoitavaa lääkäriä velvoittavasta vahvistuslausumasta mutta siinä kuitenkin säilytetään viittaus omaantuntoon eettisenä ohjenuorana.

Arvoisa puhemies! Sosiaalivakuutusjärjestelmässä tehtävillä päätöksillä on usein erittäin suuri ja pitkäaikainen vaikutus hakijan elämään. Valtaosa tehtävistä päätöksistä on myönteisiä, mutta järjestelmään kohdistuva kritiikki kumpuaa epäoikeudenmukaisiksi koetuista kielteisistä ratkaisuista. On tärkeää, että nyt tehtävien muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan, miten järjestelmää tulee edelleen kehittää kansalaisten oikeusturvan parantamiseksi. Kuten valiokunta mietinnössään toteaa, on tarpeellista, että vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämisen jatkotyössä arvioidaan, tulisiko korvausprosessissa mahdollistaa erikoislääkärin asiantuntemuksen käyttäminen tapauskohtaisesti erityisesti tilanteissa, joissa hakijan työkyvyttömyyden arvioinnissa on huomiotava eri sairauksien ja vammojen yhteisvaikutuksia. Lisäksi valiokunta toteaa, että on tärkeää, että hoitavien lääkäreiden sosiaaliturvaan liittyvää osaamista lisätään. Hoitavan lääkärin potilaan terveydentilasta tekemät merkinnät ovat keskeisen tärkeitä, koska niiden perusteella asiantuntijalääkäri tekee korvausta koskevat johtopäätökset lain säännösten ja tulkintakäytännön pohjalta. Lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää koko järjestelmän hyväksyttävyyden parantamisen kannalta tarpeellisena, että muutoksenhaun joutuisuutta ja muutoksenhakujärjestelmän avoimuutta lisätään.

Arvoisa puhemies! Valiokunta kiinnittää huomiota myös monien kielteisen päätöksen saaneiden vaikeaan tilanteeseen, kun he jäävät yksin ongelmiansa kanssa ja väliinputoajiksi etuusjärjestelmiin. Kuten valiokunta toteaa, jonkin korvauksen tai etuuden epääminen ei saa merkitä sitä, että henkilö jää kokonaan ilman toimeentuloturva, ja tämä asia tulee huomioida palvelu- ja etuusjärjestelmän kehittämisessä. Nämä valiokunnan mietinnössä toteamat jatkokehittämiskohteet on tärkeää ottaa jatkovalmisteluun, ja tätä vakuutuslääkärijärjestelmää täytyy kehittää edelleen jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Liittyen vastalauseeseen ja Kuntoutusalan Asiantuntijat ry:n ehdotukseen siitä, että laissa tulisi säätää vakuutuslääkärille selkeämpi velvollisuus ylläpitää omaa lääketieteellistä osaamistaan ja huomioida päätöksissään sekä ajankohtainen tutkimustieto että kansalliset hoitokäytännöt, kuten Käypä hoito -suositukset: Kuulimme lain käsittelyn aikana, että tällaisen velvoitteen lisääminen lakiin on sosiaali- ja terveysministeriön mukaan sikäli tarpeellista, että vakuutuslääkäriä kuten muitakin lääkärin työtä tekeviä henkilöitä koskevat jo nyt lääkärin etiikkaan sekä terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskeviin lakeihin, määräyksiin ja ohjeisiin liittyvät velvollisuudet. Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkäri esittää asioiden ratkaisemiseen liittyvät arvionsa nimenomaan lääkärin ominaisuudessa ja vastaa antamistaan arvioista ammatinharjoittajan vastuun perusteella. Ehdotetun kaltainen sääntely ei siis sosiaali- ja terveysministeriön virkamiesvastineen mukaan ole tätä vasten esitykseen sisältyvissä laeissa tarpeen, koska sen itsestään selvästi pitäisi jo sisältyä vakuutuslääkärien toimintaan.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Reijonen.

**19.01 Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on vakuutuslääkäriasia. Hallituksen esityksessä ehdotetaan eläkelakeihin lisättäväksi aiempaa yksityiskohtaisem-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp

mat säännökset siitä, millä tavalla vakuutuslääkäreiden edellytetään ottavan kantaa laitosten käsittelemisiin lääketieteellisiin selvityksiin. Kannanotot olisi laadittava selkeästi ja yhdenmukaisesti. Samaan lopputulokseen päätyi ministeri Paula Risikon asettama vakuutuslääkärijärjestelmän uudistamiseksi perustettu työryhmä vuonna 2014. Sen seurauksena lakeja muutettiin, mutta muutos jäi lähinnä kosmeettiseksi.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että merkittävin koettu epäoikeudenmukaisuus järjestelmässä on se, että vakuutuslääkärillä on mahdollisuus kävellä hoitavan lääkärin lausunnon yli potilasta näkemättä tai määräämättä potilasta toisen lääkärin tutkittavaksi. Tämä ongelma on tuotu esiin myös kansalaisaloitteessa vuonna 2018. Lakialoitteessa 75/2017, jonka allekirjoitti 57 kansanedustajaa laajalti yli puoluerajojen, esitettiin otettavaksi käyttöön vakuutuslääkäreiden totuusvelvoite terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annetun lain 23 §:ssä säädettyjä lääkintälaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muovaatimuksia noudattaen.

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että asiantuntijalääkärin kannanotto vahvistettaisiin sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja oman tunteni kautta”. Esitetty sanamuoto kuitenkin vesittyy esityksessä olevalla maininnalla, että lakimuutos ei vaikuttaisi vakuutuslääkärin oikeudellisiin velvollisuuksiin eikä virkavastuuseen. Edelleenkin vakuutusyhtiö tai sen käyttämä lääkäri ei siis joudu mihinkään vastuuseen siitä, minkälaisia arvioita hän tekee. Eli vakuutusyhtiö tai sen käyttämä lääkäri ei siis joudu mihinkään vastuuseen siitä, minkälaisia arvioita tehdään.

Niinpä meillä on tähän parannusehdotus eli vastalause. Siksi ehdotankin, että tämän käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen mukainen ehdotuksemme. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Kinnunen.

**19.04 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Minuun otti yhteyttä nuori perheenisä, joka löi liikenneonnettomuudessa päänsä ja vammautui eikä ole voinut tehdä sen jälkeen työtä, eikä opiskelu ole onnistunut kuntoutuksesta huolimatta. Taustalla on kiista vakuutuksesta. Miestä on tutkittu kahdessakin yliopistollisessa sairaalassa, ja seitsemän neurologia on todennut miehen työkyvyttömäksi ja hänen aivovammansa vaikeaksi, mutta vakuutusyhtiö on eri mieltä. Tilanne on jatkunut luvattoman pitkään. Perheen tilanne on kaikin puolin hankala. Nuoren miehen ja hänen perheensä luottamus vakuutuslääkärijärjestelmää kohtaan on horjunut pahemman kerran.

Tässä lakiehdotuksessa esitetään muutoksia, joiden tavoitteena on parantaa vakuutus päätösten laatua, lisätä käsittelyprosessin avoimuutta sekä vahvistaa vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmää kohtaan. Kun eduskunta käsitteli viime vaalikaudella aihetta käsittelevää kansalaisaloitetta, se lausui: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi.” Nyt meillä on käsittelyssä tämä esitys.

Vakuutuslaitoksen asiantuntijalääkärin kannanotto vahvistetaan jatkossa sanoin ”käytettävissä olevien tietojen, asiantuntemukseni ja oman tunteni kautta”. Pidän tätä lisäystä tärkeänä. Asiantuntijalausuntojen yhdenmukaisuuteen ja vastuullisuuteen ohjaaminen lainsäädännöllä on tarpeen. Se varmistaa vakuutettujen yhdenvertaisemman kohtelun sekä oikeusturvan toteutumisen. Vaikka yksittäinen lääkäri ei tee vakuutus päätöksiä yksin, on erittäin tärkeää, että asiantuntijalausunnot ovat yhdenmukaisia, asiallisesti perusteltuja ja ne on kirjoitettu ymmärrettävään muotoon.

## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp**

On hyvä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta kirjasi, että asiakas tulee saamaan automaattisesti itseään koskevat asiakirjat itselleen. On yhteisen edun mukaista, että kuluttajat saavat oikeudenmukaisia päätöksiä ja pystymme luottamaan vakuutusjärjestelmän toimivuuteen.

Tämä lakimuutos tulee aitoon tarpeeseen. Meidän tulee saada kaikki vammautuneet riittävään kuntoutukseen ja uudelleen työn ja elämän syrjään kiinni.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Kiviranta.

**19.08 Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Minulla on sen verran kokemusta tästä alueesta, että olen joskus takavuosina toiminut vakuutusoikeuden maallikkojäsenenä, vaikka juristi olenkin. Vakuutusoikeushan on sosiaaliturvan erityistuomioistuin. Voin sanoa kokemuksesta, että työkyvyttömyyseläkeasiat ovat erittäin ongelmallisia. Luultavasti vakuutusoikeuden kokoonpanoon edelleen kuuluu viisi henkilöä pääsääntöisesti, kaksi on juristeja, joista toinen on puheenjohtaja, sitten on lääkärijäsen ja kaksi maallikkojäsentä, ja hyvin harvoin tuo lääkäri jää vähemmistöön.

Vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmää kohtaan on syytä lisätä. Hallituksen esitys toteuttaa Marinin hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtia korjataan. Kirjaus perustuu alun perin vuonna 2018 eduskunnalle jätettyyn kansalaisaloitteeseen. Järjestelmän uskottavuuden näkökulmasta on perusteltua, että asiantuntijalääkärit velvoitetaan perustelemaan selkeästi, miksi ratkaisuun on päädytty. Ehdotettujen lainsäädännösten sanamuodoista käyvät nykyistä paremmin ilmi asiantuntijalääkärien ja hoitavan lääkärin erilaiset roolit korvausprosessissa. Päätös etuuden tai korvauksen myöntämisestä ei koskaan perustu yksittäisen lääkärin tai korvauskäsittelijän päätökseen vaan vakuutuslaitoksen päätökseen.

Pidän ehdotettuja muutoksia perusteltuina. Aika näyttää, ovatko ne myös riittäviä epäkohtien korjaamiseksi. Jos eivät ole, niin lisätoimenpiteitä pitää tehdä, sillä kysymys on usein asianomaisen henkilön kannalta todella merkittävästä päätöksestä.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Purra.

**19.10 Riikka Purra ps:** Arvoisa puhemies! Vakuutuslääkäreihin liittyvää ongelmakokonaisuutta on yritetty korjata kauan, mutta se ei vain ota luonnistuaakseen. Teema on ollut perussuomalaisten huolenaiheena ja ohjelmissa vuosikautia. Kuten edustaja Reijonen toi ilmi, suurin ongelma on siinä, että vakuutuslääkärillä on mahdollisuus sivuuttaa hoitavan lääkärin lausuntoja, jopa olla näkemättä potilasta tai määäämättä häntä toisen lääkärin tutkittavaksi.

Valitettavasti tämä hallituksen esitys sivuuttaa monet asiantuntijoidenkin esittämät näkökohdat, jotka ovat perusteltuja ja painavia. Perussuomalaisten mietintöön tekemä vastalause puuttuu niihin seikkoihin, jotka esitys sivuuttaa mutta jotka ovat äärettömän tärkeitä näiden toimenpiteiden kohteeksi joutuneille henkilöille.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Reijosen tekemää esitystä.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Risikko.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp

**19.11 Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, aivan niin kuin edustaja Reijonen täällä muisteli, aikoinansa kun olin sosiaali- ja terveysministerinä, käynnistin työn tämän ongelman eräänlaiseksi läpivalaisuksi. Nimittäin se on aivan valtava yhteydenottomäärä, mikä ministerille sosiaali- ja terveysministeriössä tulee — tiedoksi vain, edustaja Sarkkinen — juuri tästä asiasta, ja se sellainen valtava luottamuspula, mikä kansalaisilla kohdistuu tähän vakuutuslääkärien toimintaan, jopa aikaansaa sen, että kukapa haluaa enää vakuutuslääkäriksi, kun se paine on suhteellisen kova ja siellä voi tapahtua vaikka mitä. Ja se työmäärä on valtava, mikä siinä tietysti on, mikä liittyy sitten niihin valituksiin. Meistä jokainen on varmaan kohdannut kansanedustajanakin sen, että me autamme niitä kansalaisia, jotka ovat tällaisessa ristiriitatilanteessa, sitten meillä potilasasiamiehet tekevät näitä töitä, sosiaali- ja terveydenhuollossa sosiaalityöntekijät tekevät näitä valituksia.

No, aivan niin kuin täällä edustaja Kiviranta ansiokkaasti totesi, on muistettava, että vakuutuslääkärillä ja hoitavalla lääkärillä on eri tehtävät ja roolit. Sitä kannattaa perusteellisesti katsoa, mitkä ovat ne tehtävät, mutta se, että nämä tehtävät ovat erilaiset, ei poista kuitenkaan vuorovaikutuksen tarvetta näitten sen potilaan, asiakkaan, ympärillä olevien henkilöiden kohdalla. Ja minä itse olen miettinyt tätä asiaa, että varmasti tämä lakiesitys, minä hallitus on nyt antanut ja mikä on täällä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsitelty, vie tätä asiaa eteenpäin. Yksi tärkeä on nimenomaan tämä, että tälle kansalaiselle, hakijalle, etuisuuden hakijalle, tulee tieto niistä vaiheista ja myöskin siitä prosessista. Esimerkiksi jos minä käsittelen henkilön asioita tällaisessa tilanteessa, niin olen aina tilannut käsittelyasiakirjat itselleni ja käyn ne ihan pieteetillä läpi, suurennuslasilla, mitä siellä on tapahtunut, ja teen kysymyksiä. Nyt ne paperit tulevat automaattisesti tälle henkilölle — hyvä niin.

Mutta sitten minä muistuttaisin sellaisista asioista, että on paljon sellaisia asioita, joilla voidaan tätä asiaa helpottaa, joita ei voi kirjoittaa eksaktisti lakiin. Lain pitäisi olla aina tarkkarajaista, ja on paljon sellaisia asioita, joilla tämä asia menisi eteenpäin ja tulisi henkilö kuulluksi, jos me vain otettaisiin nämä asiat käyttöön, mitkä ovat sen lain hengen mukaisia ja jotka jo silloin, kun olin itse ministerinä, tehtiin sinne lakiin yksityiskohtaisiin perusteluihin. Edustaja Reijonen sanoi, että silloin tämän työryhmän lakimuutokset olivat vain pieniä. No, en ota siihen kantaa, olivatko ne pieniä vai isoja, mutta kannattaa lukea se koko raportti. Siellä on paljon sellaisia asioita, mitkä pitäisi saada käytäntöön, ja niitä ei vain valitettavasti voi laittaa sinne lakiin, [Puhemies koputtaa] kun ne eivät ole niin sanottua lakitekstiä. — Minä jatkan seuraavassa puheenvuorossa.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Kari.

**19.14 Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Ensiksi ajattelin, että en tästä aihealueesta puheenvuoroa käytä, mutta oli niin hyviä puheenvuoroja tässä edellä, että suorastaan innostuin käyttämään puheenvuoron.

Puheenvuoron sisältö on oikeastaan se, että kun Marinin hallituksen esitys menee nyt oikeaan suuntaan — me mennään eteenpäin, oikeaan suuntaan — niin on ollut mukava kuulla entisen kokoomusministerin työryhmästä ja nyt perussuomalaisten vastalauseesta. Kun viime kaudella perussuomalaiset olivat hallituspuolue, niin silloinkaan ei päästy vielä maa-liin. Nyt tämän hallituksen toimesta mennään taas askel eteenpäin. Tämähän kuulostaa sinänsä hyvältä, että meillä kaikilla on sama tarkoitus ja sama pyrkimys mutta siltä osin valitettavalta, että vaikka matkan varrella meillä on ollut aina hyvä pyrkimys, niin ihan maa-liin asti emme ole päässeet.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp

Itsekin olen saanut aika paljon yhteydenottoja vakuutuslääkäreitten epäoikeudenmukaisten — uskallan näin sanoa — ratkaisujen osalta. Niihin joihinkin olen itsekin tutustunut ja olen tutustunut myös siellä taustalla olleitten muitten lääkäreiden lausuntoihin. Pidän tätä kyllä isona ongelmana, jos tämä jää hallitus toisensa jälkeen ikään kuin tilaan, jossa todetaan, että mennään askel oikeaan suuntaan. Edelleen se peruskysymys on se, että Suomessa vakuutuslääkäreiden oikeus todeta kyseessä olevaan tapaukseen oma kantansa menee yli kaiken muun, lääketieteen asiantuntijoiden lausuntojen, ja tässä rakenteessa vammautunut henkilö on pahimmillaan hyvin väärän oikeuden kohteena — varsinkin niissä ratkaisuissa ja niissä kysymyksissä, joista jäljempänä pystytään osoittamaan vakuutuslääkärin tehneen asiassa väärän diagnoosin, syyistä tai toisesta.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Sarkkinen.

**19.17 Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua tärkeästä aiheesta, josta todella me kaikki saamme paljon yhteydenottoja, ja kuulemme näistä traagisista ihmiskohtaloista myös. Varmaan tämän lakiesityksen voisi tämän keskustelun pohjalta ja myös sosiaali- ja terveystieteiden käsittelyn pohjalta summata niin, että tämä vie oikeaan suuntaan mutta ei ehkä vielä täysin perille ja jatkokehittämistä tarvitaan varmasti aina ja edelleen.

On tietysti tärkeää huomata tämä, mitä tässä edeltävätkin puhujat totesivat, että hoitavan lääkärin ja vakuutuslääkärin roolit ovat väistämättä erilaiset tässä järjestelmässä, mutta kyllä tämä vakuutuslausuma on silti tarpeellinen ja oikea. On hyvä huomata myös se, että joskus silloin, kun hakija saa kielteisen päätöksen, kyse ei ole vakuutuslääkärin tai vakuutuslaitoksenkaan toiminnasta välttämättä vaan siitä, mihin laissa on asetettu päätöksen saamisen kriteeri esimerkiksi työkyvyttömyyden osalta. Eli on myös niin, että joskus tämän kielteisen päätöksen taustalla on ihan lainmukaiset kriteerit ja se, mille tasolle ne on asetettu, ja tietysti niiden tarkasteleminen on sitten eri asia, ja sitä toivottavasti tehdään myös sosiaaliturvakomitean työssä tulevana vuosina.

Itse olen aikaisemmin ajatellut usein, että olisi olennaista, että vakuutuslääkäri näkisi hakijan, mutta sitten kun olen perehtynyt enemmän tähän järjestelmäprosessiin, niin olen ajatellut niin, että ehkä kuitenkin sitä näkemistä olennaisempaa on tutkiminen ja se, että ne potilaan toimintakyvyn alenemat ja sairaudet on oikein kirjattu jo siellä hoitavan lääkärin prosessissa, sekä sitten mahdollisesti vakuutuslääkäriprosessissa jatkotutkimuksiin lähettäminen epäselvissä tilanteissa. Tätä jatkotutkimuksiin tai lisätutkimuksiin lähettämistä tehdään jo, näin olen ymmärtänyt, mutta kenties sitä pitäisi todella tehdä enemmän.

Jo aiemmin tällä hallituskaudella tehtiin lakimuutos siitä, että yliopistosairaaloilla on velvollisuus antaa lausuntoja näistä tapauksista, ja uskon, että sillä on varmasti merkitystä näiden monimutkaisten tilanteiden ratkaisussa ja näiden potilaiden tilanteiden arvioinnissa. Valiokunta teki kannanoton jatkokehittämisen suhteen siitä, että tässä järjestelmän jatkokehittämisessä tulisi arvioida sitä, tulisiko korvausprosesseissa käyttää enemmän erikoislääkärien asiantuntemusta, ja näen tämän hyvin tärkeänä valiokunnan kannanottona ja jatkokehittämiskohteena.

Arvoisa puhemies! Sataprosenttisen täydellistä järjestelmää [Puhemies koputtaa] ei varmaan ikinä saada, mutta toivottavasti mennään parempaan suuntaan.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Näin. — Ja edustaja Risikko.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp

**19.20 Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Täällä tulikin jo esille näitä, ja minulla jäi kesken oma puheenvuoroni äsken, koska kerroin vain siitä taustasta. Oma kantani on se, että kun kaikkea ei voi lakiin kirjoittaa, niin pitäisi selkeästi... Esimerkiksi nyt kun edustaja Sarkkinen siirtyy ministeriöön, niin tässä on yksi sellainen työkalu, mitä kannattaisi miettiä, että käynte vakuutuslääkäriorganisaation kanssa läpi tätä problematiikkaa ja sitä, mitä vielä voidaan tehdä. Esimerkiksi se työryhmään esitti asioita, mitä kannattaa tehdä, joihin itsekin viittasitte, esimerkiksi sitä, että olisi enemmän vuorovaikutusta. Minun oma kantani, joka pohjautuu hyvin paljon siihen, että olen näiden kanssa keskustellut, ja sitten se työryhmä oli siinä johtamassa, on, että yksi sellainen on, että me saamme vuorovaikutusta — hoitava lääkäri ja sitten tämä vakuutuslääkäri, tavalla tai toisella — nimenomaan, että kansalaisella tulisi luottamus siihen, että he ovat hänen puolellaan, vaikka he katsovat eri näkökulmista.

Toinen on sitten tämä, mihin täällä jo viitattiinkin, eli erikoislääkärien käyttäminen. Se tuli ihan selvästi siellä työryhmässä esille, että enemmän pitäisi käyttää. Meillä on hyvin paljon esimerkiksi onnettomuustapauksissa tapahtuu sellaista, että tulee hyvin monien erikoisalojen vaikeuksia ihmiselle, ja silloin se ei riitä, että kysytään neurologilta, vaan siellä tarvitaan ehkä sisätautilääkäreitä, siellä ehkä tarvitaan lastenlääkäreitä, jos on lapsesta kysymys. Siinä pitää konsultoida niitä erikoislääkäreitä enemmän matalalla kynnyksellä. No, se on resurssikysymys, mutta minun mielestäni tässä kannattaa kyllä sitä tehdä.

Sitten suulliset kuulemiset. Me nimenomaan sitä ehdotimme, että kannattaa lisätä suullisia kuulemisia. Se on resurssikysymys, mutta minä tiedän sen, että kun ihminen tulee itse kertomaan siitä hänen tilanteestaan... Minä olen itse ollut kerran sellaisessa tilanteessa, että oli hoitava lääkäri ja henkilö itse, hakija, vakuutettu, ja sitten minä olin siinä ulkopuolisena henkilönä, ja me oltiin suullisessa kuulemisessa, ja se oli nimenomaan erittäin vuorovaikutuksellinen tilanne.

Nämä ovat erilaisia keinoja, joita ei eksaktisti voi lakiin kirjoittaa mutta joista kannattaa esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriön käydä keskusteluja, ja myöskin resursseista pitää huolehtia.

Mitä tulee tuohon yliopistosairaaloitten lausuntojen antamiseen, niin se on valtavan hyvä uudistus, joka silloin aikoinansa tehtiin, koska aikoinansa ne lausunnot antoi Valvira, joka on täysin työllistetty kaikista muista valvonta-asioista, ja Valvira suoralla sanalla sanoi, että he eivät pysty näitä antamaan. Nyt ne ovat yliopistosairaalat, ja sinänsä se on hyvä, siellä on ne erikoislääkäritkin.

Näillä saatesanoilla — paljon on kehitettävää vielä.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Näin. — Ja edustaja Rantanen.

**19.23 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Perussuomalaisista tätä vakuutuslääkäriasiaa on toistuvasti ja jo useita vuosia pitänyt esillä edustaja Jari Ronkainen, ja hän on itse asiassa esittänyt tähän asiaan useita ratkaisuehdotuksia, joista nostan tähän keskusteluun nyt yhden, kun edustaja Sarkkinen siirtyy ministeriksi.

Kuten me tiedämme, niin hoitava lääkäri ja vakuutuslääkäri tekevät eri työtä. Hoitava lääkäri hoitaa sitä vaivaa, tutkii vaivaa ja arvioi potilaan tilaa, mutta vakuutuslääkäri lähtökohtaisesti arvioi sitä lainsäädäntöä ja sitä, löytyykö näissä kahdessa yhtä. Hyvin usein ei löydy, niin kuin tiedämme tässäkin salissa näistä tapauksista. Mutta ehkä voisi pohtia vielä kertaalleen Ronkaisen tekemän lakialoitteen pohjalta sitä, että tässä siirryttäisiin käänte-

## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 7/2021 vp**

sen todistustaakan järjestelmään, jossa siis vakuutuslääkärin tulisi osoittaa hoitavan lääkärin arvio vääräksi. Muussa tapauksessa tässä ei tulla varmastikaan pääsemään kovin hyvään. Kuten edustaja Sarkkinenkin sanoi, sataprosenttista järjestelmää ei ole, mutta tämä varmaan muuttaisi ehkä ne pahimmat ylilyönnit sieltä sellaisiksi, että niitä ei enää jatkossa tapahtuisi. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.